

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

สถานการณ์ด้านป่าไม้ของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วยไม้สักและไม่กระยาเลยอันมีมูลค่าจำนวนมาก จนสามารถส่งเป็นสินค้าออกสร้างรายได้ให้กับประเทศในอันดับต้นๆ และยังส่งผลให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติมีความหลากหลายทางชีวภาพก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรง ทางอ้อม ต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้มีความผาสุกอย่างวิถีชีวิตไทย แต่ในปัจจุบันสภาพป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายลงอย่างมากและรวดเร็วอย่างไม่คาดคิดมาก่อน ทั้งนี้ก็เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ แนวนโยบายเศรษฐกิจ การเมืองของรัฐบาลไทยที่ผ่านมามุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ของประชาชาติทำให้มีความต้องการใช้พื้นที่ป่าเพื่อเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม ประกอบกับความต้องการใช้เนื้อไม้เพื่อการก่อสร้างในประเทศมีปริมาณสูงมากผลพวงมาจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการตัดฟันนำไม้ออกมาใช้จนเกินกำลังผลิตของป่า ทั้งโดยถูกต้องตามเงื่อนไขของกฎหมาย และโดยละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งในประการหลังนี้ ทำให้รัฐเล็งเห็นว่าจะต้องมีการบัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้ให้เข้มงวดขึ้น เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีผู้กระทำความผิดต่อทรัพยากรป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามอัตราส่วนของพื้นที่ทั้งประเทศ แต่ก็ไม่อาจหยุดยั้งการละเมิดกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ได้ สาเหตุหลักเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับตัวเนื้อหาหรือบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บางมาตรา ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประชาชน ผู้ถูกกฎหมายบังคับใช้

กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หากพิจารณาถึงด้านนิติปรัชญา (Philosophy of law) พระราชบัญญัติป่าไม้นี้เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศไทยเพิ่งเริ่มรับแนวคิดทางกฎหมายจากประเทศตะวันตกมา โดยที่ในเวลานั้น ปรัชญาของกฎหมายแนวปฏิฐานนิยมหรือแนวกฎหมายสำนักบ้านเมือง (Legal Positivism) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมรัฐชาติตะวันตก ซึ่งแนวคิดนี้ได้ถึงส่งผ่านมาปรากฏอยู่ในกฎหมายของไทยด้วย ซึ่งปรัชญาแนวคิดนี้ถือว่ากฎหมายนั้นเป็นผลผลิตของอำนาจรัฐ โดยที่สภาพแวดล้อมของระบบทางสังคม และการเมืองของไทยในอดีต รัฐคำริเองโดยมีความคาดหวังว่า หากได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ฉบับนี้ขึ้นมาแล้ว จะสามารถธำรงรักษาทรัพยากรป่าไม้ไว้

ได้อย่างแน่แท้ ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ โดยมิได้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนผู้ถูกริว่าจะถูกกระทบหรือละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใดทั้งสิ้น

แต่ปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ 2540 ซึ่งเป็นฉบับที่มีร่างมาจากประชาชนหลากหลายอาชีพ อาจกล่าวได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าอย่างยิ่งในการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนพลเมือง จึงต้องมีการทบทวนกฎหมายต่างๆ ที่มีบทบัญญัติลิดรอน สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนพลเมือง โดยขัดต่อหลักการในการบัญญัติกฎหมาย หลักการด้านการรับรองซึ่งสิทธิและเสรีภาพ เหตุเพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติภายใต้หลักการแนวคิดทฤษฎีสถำนกกฎหมายบ้านเมือง (Legal Positivism)

กฎหมายเป็นข้อกำหนด หรือข้อบังคับที่ตราขึ้นเพื่อให้ประชาชนต้องปฏิบัติตาม ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพปัจเจกชน ยังมีกฎหมายมากขึ้นเท่าใด สิทธิและเสรีภาพของประชาชนย่อมถูกจำกัดมากขึ้น กฎหมายที่แท้จริงหรือกฎหมายที่ถูกต้องชอบธรรมตามความต้องการที่สอดคล้องกับสังคมส่วนใหญ่ แต่ทั้งนี้ก็ไม่อาจละเลยถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนที่ต้องสละไปด้วย โดยที่รัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์สาธารณะ ในขณะที่เดียวกันรัฐก็ต้องมีหน้าที่ต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย โดยรัฐต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะที่ได้รับกับสิทธิและเสรีภาพบางประการที่ปัจเจกชนต้องสูญเสียไปนั้น มีความคุ้มค่าสมประโยชน์บรรลุตามวัตถุประสงค์และได้สัดส่วนกันหรือไม่ ดังนั้น ถ้ารัฐบัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้แล้วไม่เป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว รัฐพึงจักต้องพิจารณาทบทวนแก้ไขกฎหมายที่มีบทบัญญัติขัดต่อหลักการและเงื่อนไขดังกล่าวเสียใหม่

เมื่อนำแนวคิดข้างต้นมาประกอบการพิจารณาทบทวนแก้ไข ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 โดยเฉพาะมาตรา 7 ที่มีบทบัญญัติกำหนดให้ไม้สักและไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ผลของกฎหมายมาตรานี้ก็คือ ผู้เป็นเจ้าของไม้สัก ไม้ยาง ที่มีขึ้นอยู่ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายของตนจะตัดหรือกระทำโดยประการอื่นใดที่เป็นอันตรายแก่ต้นไม้ ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับ จากปัญหาของกรณีตามมาตรา 7 ที่ได้นำเสนอในบทที่แล้ว ซึ่งมีมากมายหลายประการ ได้แก่

1. บทบัญญัตินี้ขัดต่อการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลโดยทั่วไป โดยที่ดินไม้ที่อยู่บนที่ดินที่ถูกต้องชอบด้วยกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครองตามกฎหมายที่ดิน แต่ไม่อาจใช้สอยทรัพย์สินของตนเองได้อย่างอิสระเสรีได้ แม้ตนเองปลูกหรือสร้างขึ้นมามีด้วยตนเอง

2. จัดแย้งต่อเรื่องการประกอบอาชีพที่รัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้ประชาชนของประเทศให้มีการแข่งขันอย่างเสรี แต่ปรากฏว่ามาตรา 7 นี้ ผนวกกับข้อกำหนดฉบับที่ 17 ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ว่าด้วยการอนุญาตไม้สักและไม้ยางในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองที่อนุญาตเฉพาะการตัดไม้สักและไม้ยางในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ไปใช้ได้เฉพาะการใช้สอยส่วนตัว และการสาธารณกุศลเท่านั้น ห้ามนำไปซื้อขายแลกเปลี่ยนอย่างใดๆ ทั้งสิ้น นับว่าเป็นกฎข้อบังคับของรัฐที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคล และขาดเหตุผลสนับสนุนโดยชอบที่บัญญัติไว้เช่นนี้

3. เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขการที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตให้ตัดต้นสัก ต้นยางของประชาชนไปใช้สอย หรือเพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ได้จากต้นไม้มิมีขั้นตอน วิธีการที่ยุ่งยาก สร้างภาระกับประชาชนเกินสมควร

4. กรณีหากมีการไปกระทำละเมิดต่อบทกฎหมาย มาตรานี้ซึ่งกำหนดโทษไว้ค่อนข้างสูงโดยไม่แยกแยะว่าเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินของตนเองหรือกระทำต่อทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือของรัฐ

5. เมื่อได้พิจารณาถึงกระบวนการบัญญัติกฎหมาย ตามมาตรา 7 ที่มีบทบัญญัติของกฎหมายก้าวล่วงเข้าไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 ได้บัญญัติ “กรอบ” ให้ฝ่ายนิติบัญญัติต้องคำนึง เมื่อมีการออกกฎหมายในประเด็นที่กฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพ โดยหลักการต้องจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็นหรือหลักความได้สัดส่วน กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด และเป็นมาตรการที่สัมฤทธิ์ผลได้ กรณีของมาตรา 7 นี้ มีการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนมากเกินไปเกินกว่าความจำเป็น เพราะรัฐควรมีหน้าที่ดูแลรักษาเฉพาะต้นไม้ที่อยู่ในที่ดินของรัฐเท่านั้น ไม่ควรก้าวล่วงต่อสิทธิของบุคคลเช่นนี้ และประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับก็เป็นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งไม่มีข้อมูลทางสถิติยืนยันแต่อย่างใด ไม่คุ้มค่าพ้อต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ต้องเสียไป จึงเห็นได้ว่ารัฐได้ตรากฎหมายมาตรานี้ขัดแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ซึ่งหากบุคคลผู้ถูกระทบสิทธิกรณีดังกล่าว อาจใช้สิทธิทางศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้

6. ปัญหาข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยส่งเสริมต่อการร่วมมือร่วมใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ทั้งที่ดินไม้เป็นทรัพยากรที่สามารถสร้างขึ้นใหม่ทดแทนได้อย่างไม่จำกัด ไม่มีขั้นตอนที่ต้องใช้เทคโนโลยีแต่อย่างใด ขอเพียงแต่มีจิตใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น แต่เมื่อกฎหมายมีบทบัญญัติที่ก้าวล่วงเข้าไปในแดน สิทธิเสรีภาพของทรัพย์สินเช่นนี้ จึงไม่มีผู้ใดอยากปลูกไม้สักและไม้ยางในที่ดินของตน เพราะเมื่อปลูกลงไปแล้วถือว่ามีการที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายโดยทันทีแต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติ

ทำให้รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรานี้ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ซึ่งเกิดจากการบัญญัติกฎหมายโดยแนวคิดของราชาธิปไตย แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยมิได้คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนที่ต้องสูญเสียไป ประกอบกับมีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรานี้ครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2518 โดยพระราชบัญญัติป่าไม้ ฉบับที่ 5 จึงเห็นสมควรมีการแก้ไขเสียใหม่ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน และให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยกรรมสิทธิในทรัพย์สิน และเป็นการส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ไว้ใช้สอยในที่ดินที่มีไร่ป่า และสามารถนำไม้สักไม้อย่างที่ปลูกในที่ดินของตนนั้น ไปใช้สอยหรือนำไปซื้อขาย แลกเปลี่ยน ดังเช่นทรัพย์สินอื่นๆ ได้โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย จึงให้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 7 นี้ กำหนดให้กฎหมายควบคุมเฉพาะไม้สักและไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในป่าเท่านั้น ซึ่งเป็นไม้หวงห้ามที่รัฐต้องควบคุมการทำให้

ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 7 วรรคแรก ความว่า “ไม้สักและไม้อย่างทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใดให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา โดยให้มีการแก้ไขเป็น “ไม้สักและไม้อย่างในป่าทั่วราชอาณาจักรเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา”

ดังนั้น เมื่อมีการแก้ไขมาตรา 7 ดังกล่าวแล้ว จึงมีผลทำให้ไม้สักและไม้อย่างในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง ไม่เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. อีกต่อไป ไม้สักและไม้อย่างจะเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ก็เฉพาะเป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าเท่านั้นที่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของกฎหมายเช่นเดิม ไม้สักและไม้อย่างในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายของเอกชน จึงสามารถใช้สอยหรือกระทำการใดๆ เช่นเดียวกันไม้ชนิดอื่นๆ ที่เป็นส่วนควบกับที่ดิน โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่อีกต่อไป

อนึ่งการแก้ไขมาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ที่จะให้ไม้สักและไม้อย่างเฉพาะที่ขึ้นอยู่ในป่าเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. จะต้องแก้ไขโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งต่างจากการเพิกถอนไม้ชนิดอื่นในป่าซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยกฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น

เพื่อให้ด้วยกฎหมายของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตราอื่นที่เกี่ยวกับ มาตรา 7 มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกัน จึงสมควรแก้ไขความตามมาตราอื่นด้วยดังนี้

มาตรา 4 (5) “ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟืน ถอน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด ชักลาก ไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด ๆ และหมายความรวมถึง การกระทำความต่างกับ ไม้สักหรือไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีไร่ป่า หรือการนำไม้สักหรือไม้อย่างออกจากที่ดินที่ไม้นั้นๆ ขึ้น อยู่ด้วย”

มาตรานี้แก้ไขเป็น “ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟืน ถอน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด และหมายความรวมถึงชักลากไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด”

โดยตัดทอนข้อความตามบทบัญญัติในส่วนของการกระทำต่อไม้สัก และไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ ในที่ดินที่มีไร่ป่าออกไป

“มาตรา 14 ทวิ บทบัญญัติมาตรา 14¹ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้สักที่ขึ้นอยู่ใน ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อใช้สอยส่วนตัว และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้รับ

¹ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 14 “ผู้รับอนุญาตทำไม้ต้องเสียค่าภาคหลวงตามที่ กำหนดไว้ดังนี้

(1) ต้องชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้า ดันหรือทอนละสองบาท เมื่อรับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในท้องที่ใดที่คณะกรรมการจังหวัดได้ประกาศโดยรับอนุมัติจากรัฐมนตรีให้คงเว้น ไม่ต้องเรียกเก็บเงิน ค่าภาคหลวงล่วงหน้าหรือให้ลดอัตราค่าภาคหลวงล่วงหน้าจากอัตราที่กำหนดนี้ ก็ให้เป็นไปตามประกาศของ คณะกรรมการจังหวัดนั้นๆ

การทำไม้สัก ผู้รับอนุญาตจะต้องชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้า ตามอัตราที่คณะกรรมการจังหวัดได้ ประกาศโดยรับอนุมัติจากรัฐมนตรีหรือตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นรายๆ ไป

การทำไม้ฟันหรือทำไม้เผาถ่าน ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงล่วงหน้า

(2) ต้องชำระค่าภาคหลวงให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้ง จำนวนค่าภาคหลวงให้ทราบ

ถ้าผู้รับอนุญาตไม่ชำระค่าภาคหลวงให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ไม้ ให้ฟัน ไม้เผาถ่าน หรือถ่านนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้รับอนุญาตจะได้รับอนุญาตให้ผ่อนชำระ ค่าภาคหลวงต่อไป ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงในกรณีที่ได้ชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้าไว้ และได้นำไม้ ออกมาแล้วภายในกำหนดอายุใบอนุญาต ก็ให้ไม้ส่วนที่เกินจำนวนจากที่ชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้าไว้แล้ว ตกเป็นของแผ่นดิน”

อนุญาตทำไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มี น.ส. 3 หรือโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อใช้สอยส่วนตัว”

การแก้ไขมาตรานี้ โดยการยกเลิกความในมาตรานี้ทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมกรณีไม้สัก และไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีใบป่า ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ อาจมีข้อสงสัยตามมาว่า เมื่อยกเลิกการบังคับต่อไม้สักและไม้ยางในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองนี้แล้ว ผู้ที่มีไม้ดังกล่าวจะเร่งดำเนินการตัดโค่นลงนำมาซื้อขายหรือใช้ประโยชน์กันอย่างมากมายหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้ไม่อาจคาดหมายได้ว่าจะเป็นเช่นไร คงขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริงของแต่ละบุคคลว่ามีความจำเป็นจะต้องใช้ไม้อย่างไร เนื่องจากไม้สักและไม้ยางในที่ดินกรรมสิทธิ์ และสิทธิครอบครองเป็นทรัพย์สินส่วนควบกับที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทางราชการจึงมิได้มีการสำรวจไว้ว่ามีปริมาณจำนวนมากน้อยเพียงใด แต่ปัจจุบันบริบททางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สังคมผ่านการเรียนรู้และเข้าใจในปัญหาและมีจิตสาธารณะต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมมาในระดับหนึ่งแล้ว ดังนั้น ผู้เป็นเจ้าของไม้หากไม่มีความจำเป็นคงไม่ยากตัดโค่นไม้ของตนลง เพราะยิ่งนานวันไม้นั้นจะมีมูลค่าเพิ่มพูนสูงขึ้นไปเรื่อยๆ เนื่องจากต้นไม้มีการเจริญเติบโตตลอดเวลาทราบได้ที่ยังไม่ถูกตัดและมีการดูแลบำรุงรักษาตามสมควร และประการสำคัญดังได้กล่าวมาแล้ว คือ เป็นสิทธิโดยแท้ของผู้เป็นเจ้าของไม้นั้นที่จะกระทำอย่างใดๆ ต่อทรัพย์สินของตนได้

ปัญหาที่จะติดตามมาจากการแก้ไขมาตรา 7 นี้ คือ หากประชาชนผู้สุจริตนำไม้สักและไม้ยางซึ่งตัดโค่นจากที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายของตนนำเคลื่อนที่ไปยังแห่งอื่นๆ เพื่อใช้ประโยชน์หรือจำหน่ายด้วยประการใดก็ดี จะมีมาตรการอย่างไรให้ได้รับความสะดวกมิให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ใช้อำนาจของกฎหมายดำเนินการกักหรืออายัดไม้ดังกล่าวไว้เพื่อตรวจสอบ เพราะเจ้าหน้าที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ข้อเท็จจริงเสียก่อนว่าเป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าในราชอาณาจักร หรือไม้ในที่ดินที่มีใบป่า ทำให้ผู้สุจริตต้องเสียเวลาไปกับกระบวนการทางกฎหมาย และมาตรา 69² กำหนดให้ผู้ครอบครองไม้ท่อนหวงห้ามซึ่งยังมีได้แปรรูปนั้นเป็นหน้าที่

² พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484, มาตรา 69 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูป โดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรายตรารัฐบาลขาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา 69 นี้ ถ้าไม้ที่มีไว้ในครอบครองเป็น

(1) ไม้สัก ไม้ยาง หรือ ไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(2) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินสี่สิบต้นหรือท่อนหรือรวมปริมาตรไม่เกินสี่ลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสี่ปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองแสนบาท

ของผู้ครอบครองไม้ต้องพิสูจน์ว่าได้ไม้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หากพิสูจน์ไม่ได้ จะมีความผิดตาม มาตรานี้

ดังนั้น เพื่อให้มีมาตรการรองรับและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง สิทธิของตน และสามารถนำไม้ในที่ดินเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์ยังสถานที่แห่งอื่นๆ ได้ จึงสมควร เพิ่มเติมให้มีบทบัญญัติที่กรมป่าไม้สามารถออกหนังสือรับรองสำหรับไม้ดังกล่าว โดยมีข้อความดังนี้

“มาตรา.....ผู้ใดประสงค์จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองไม้หรือบรรดา ส่วนต่างๆ ของไม้และสิ่งที่เกิดขึ้นจากไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีใช้ป่าตามพระราชบัญญัตินี้ให้ยื่นคำขอ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรี”

ส่วนที่เกรงว่าผู้ไม่สุจริตจะอาศัยโอกาสช่องว่างของกฎหมายในกรณีนี้ จกฉวยหาประโยชน์ จากไม้ที่อยู่ในป่าซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ ก็คงใช้มาตรการทางกฎหมาย ที่มีอยู่คุ้มครองป้องกันต่อไป แม้จะมีกฎหมายที่เข้มงวดเพียงใด แต่เมื่อผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ละเลยต่อการปฏิบัติทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดประสิทธิผล ในอดีตที่ผ่านมาลำพังผู้ละเมิด ต่อกฎหมายแต่เพียงฝ่ายเดียว คงกระทำความผิดให้สำเร็จได้ยากหากไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอย สนับสนุนร่วมมือหรือเป็นตัวการเสียเอง เพราะการทำผิดต่อกฎหมายป่าไม้นี้ยากจะปกปิดซุกซ่อน ไม่ให้ผู้ใดพบเห็นได้ ต่างจากการทำผิดกฎหมายด้านอื่นๆ ดังนั้น สังคมควรร่วมมือช่วยกันตรวจสอบ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ประกอบกับปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดให้ ไม้สัก และไม้ยางในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมาย จึงสมควร ต้องมีการแก้ไขโดยให้ไม้ทั้ง 2 ชนิด ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายของประชาชน ไม่เป็นไม้หวงห้าม อีกต่อไป เพื่อประชาชนจะได้มีสิทธิในทรัพย์สินของตนโดยสมบูรณ์ และเป็นการส่งเสริมจูงใจ ให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้ดำรงอยู่ตลอดไป ตาม นโยบายของรัฐบาลในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนจะมีผู้ไม่สุจริตอาศัยโอกาสของกฎหมาย กระทำการตัดไม้บุกรุกทำลายป่าคงต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย และ สังคมโดยรวมของชาติร่วมมือกับสอดส่องดูแลและตรวจสอบต่อไป